

Jumalallinen olemus sisällämme: Pyhän kipinän takaisinvaltaaminen imperiumin tuhkasta

Vuosituhsien ajan ihmiskunta on pyrkinyt ymmärtämään paikkaansa luomakunnassa. Niilin rannoilta Andien vuorille, Mekasta Ateenaan lukemattomat hengelliset ja filosofiset perinteet ovat tunnistanee syvän totuuden: jokaisessa ihmisessä asuu jumalallinen olemus – pyhä kipinä, joka kallistaa meitä myötätuntoon, väkivallattomuuteen ja harmoniaan elävän maailman kanssa. Tämä sisäinen valo, olkoon se nimeltään *fitra*, *Atman*, *logos* tai *buddhaluonto*, on lanka, joka yhdistää uskonnot, filosofiat ja alkuperäiskansojen viisauden. Silti modernina aikana tämä totuus on peittynyt vallan, ahneuden ja riiston järjestelmien alle – järjestelmien, jotka ovat kääntyneet pois jumalallisesta olemuksesta palvomaan voittoa ja valtaa.

Jumalallinen kipinä nykypäivän hengellisissä perinteissä

Maailman elävissä uskonnoissa jumalallinen kipinä ei ole metafora – se on moraalinen todellisuus, joka vaatii oikeudenmukaisuutta, myötätuntoa ja huolenpitoa.

Islamissa Koraani julistaa, että jokainen ihminen syntyy *fitran* varassa (30:30) – alkuperäisen luonnon, joka on virittynyt totuuteen, armoon ja Luojan palvontaan. Tämä *fitra* ankkuroi *khalifan*, huolenpidon velvollisuuden: suojella elämää, kunnioittaa luomakuntaa ja vastustaa turmelusta. Kun muslimit antavat *zakatin*, vartioivat julmuudelta ja puolustavat sorrettuja, he eivät harjoita pelkkää hyväntekeväisyyttä – he toimivat jumalallisen luottamuksen vartijoina. Voiton ja vallan ajamassa maailmassa *fitra* muuttuu vallankumoukselliseksi periaatteeksi: vastustaa kaikkia järjestelmiä, jotka riistävät luontoa, eläimiä tai ihmiskuntaa.

Hindulaisuus paljastaa saman totuuden *Atmanissa*, jumalallisessa minässä jokaisessa olennossa, erottamattomana *Brahmanista*, lopullisesta todellisuudesta. Tervehdys *Namaste* – ”Kumarran jumalallista sinussa” – on hengellinen tunnustus jaetusta jumaluudesta. *Ahimsa*, väkivallattomuuden periaate, nousee tästä ymmärryksestä: toisen olennon vahingoittaminen on itsensä vahingoittamista. Kulutuksen ja valloituksen mittaamassa kulttuurissa *Atman* kutsuu meidät takaisin pyhään kunnioitukseen, näkemään kaikki elämänmuodot saman jumalallisen lähteen ilmentyminä.

Juutalaisuus julistaa, että ihmiskunta luotiin *b'tzelem Elohim* – Jumalan kuvaksi (1. Moos. 1:26–27). Jokainen ihmiselämä kantaa siis jumalallista arvoa. Mishna opettaa: ”Joka tuhoaa yhden elämän, tuhoaa kokonaisen maailman.” Tämä radikaali pyhän arvon vahvistus vaatii vastustusta kaikille järjestelmille – siirtomaa-, poliittisille tai taloudellisille – jotka halventavat elämää voiton tai vallan tähden.

Kristinusko opettaa, että jumalallinen valo, *Logos*, "valaisee jokaisen, joka maailmaan tulee" (Joh. 1:9). Rakastaa lähimmäistä niin kuin itseään (Matt. 22:39) ei ole passiivinen ihanne – se on moraalinen käsky kohdata julmuus ja vääräys missä tahansa ne ilmenevät. Uskon radikaaleimmat äänet Jeesuksesta Assisin Franciscukseen tunnistivat eläimet, joet ja jopa tuulen sukulaisikseen. Silti nykyään itseään kristillisiksi kutsuvat yhteiskunnat usein hyväksyvät sodan, riiston ja ekologisen tuhon – täsmälleen Kristuksen opetuksen vastakohtaa.

Buddhismissa buddhaluonnon oppi opettaa, että kaikilla olennoilla on potentiaali valaistumiseen. Myötätunto ja väkivallattomuus eivät ole mukavuuden hyveitä – ne ovat kosmisia välttämättömyyksiä. Elämän vahingoittaminen hämärtää omaa heräämistämme. Bodhisattva, joka lykkää henkilökohtaista vapautumistaan auttaakseen kaikkia olentoja, ilmentää tämän jumalallisen myötätunnon täysin.

Wiccassa ja **pakanallisissa** perinteissä jumalallinen kipinä loistaa itse elävässä maassa. Reden ohje – "Jos se ei vahingoita ketään, tee mitä tahdot" – ilmaisee moraalisen vision, jossa vapaus ja vastuu ovat erottamattomia. Pakanallinen kunnioitus alkuaineita, kuuta ja vuodenaikoja kohtaan säilyttää muinaisen ekologisen viisauden, jonka moderni sivilisaatio on lähes hävittänyt.

Mutta vaikka nämä perinteet kutsuvat ihmiskuntaa harmoniaan, moderni maailma – erityisesti teollistunut, siirtomaa-Länsi – on kääntynyt pois. Voiton tavoittelu on tullut pyhien häpäisyn uskonnoksi. Metsät teurastetaan, valtameret myrkytetään, eläimiä kidutetaan tehtaissa ja sotia käydään taloudellisen tai geopolittisen hyödyn nimissä. Jumalallinen olemus on haudattu materialismin ja imperiumin epäjumalien alle.

Missään tämä ei ole selvempää kuin **Gazassa**, jossa oliivilehdot – rauhan ja jumalallisen ravinnon symbolit – revitään juurineen ja kokonaiset yhteisöt murskataan miehityksen koneiston alle. Täällä maailman hiljaisuus paljastaa kollektiivisen pyhän kipinän menetyksen. Palestiinalaisten kansan sorto, joka toteutetaan länsivaltojen osallisuudella, ei ole vain poliittinen rikos – se on hengellinen katastrofi, todiste ihmiskunnan vieraantumisesta jumalallisesta luonnostaan.

Muinaiset ja alkuperäiskansojen perinteet: Elämistä pyhässä tasapainossa

Ennen imperiumien nousua ihmiskunnan varhaisimmat sivilisaatiot elivät tunnustaen jumalallisen hengen, joka elävöittää kaiken elämän. Heidän myyttinsä, rituaalinsa ja sosiaaliset rakenteensa kudeltiin kosmisen tasapainon, oikeudenmukaisuuden ja myötätunnon ympärille.

Sumerilaisessa ja **akkadilaisessa** ajattelussa ihmiskunta muotoiltiin Enlilin jumalallisesta hengestä ja uskottiin ylläpitämään *me* – pyhiä lakeja, jotka hallitsivat sekä kosmosta että yhteisöä. Näiden periaatteiden rikkominen ei ollut pelkkää sosiaalista häiriötä, vaan hengellistä turmelusta.

Babylonialainen kosmologia *Enuma Elish*issä näki samoin ihmiset kumppaneina kosmisen harmonian ylläpitämisessä. Heidän eettinen elämänsä oli kietoutunut jumalalliseen järjestykseen, korostaen haavoittuvien hoitoa ja luonnon kiertokulkujen mukaista elämää.

Egyptissä *ma'at* – totuus, oikeudenmukaisuus ja tasapaino – oli sivilisaation sydämenlyönti. Epäoikeudenmukaisesti eläminen oli kosmoksen purkamista. Faaraoita ei tuomittu vallan, vaan *ma'atin* säilyttämisen mukaan. Niilin rytmit, temppelitaide ja maatalousrituaalit heijastivat kaikki tätä moraalista ekologiaa.

Kreikan uskonto ja filosofia pitivät sielua jumalallisena ja ikuisena, sen puhtautta ylläpidettiin hyveellä ja kohtuudella. **Roomalainen** kunnioitus *numenia*, jumalallista läsnäoloa kaikessa, kohtaan viljeli *pietasta*: velvollisuutta, kiitollisuutta ja harmoniaa jumalien ja luonnon kanssa.

Pohjoismaiden keskuudessa *wyrd*-käsite ilmaisi pyhän kohtalon ja yhteyden tunteen – elämän moraalisten seurausten verkostona. Epäarvollisesti toimiminen tai luonnon riistäminen oli olemassaolon lankojen purkamista.

Silti missään tämä pyhän keskinäisriippuvuuden tietoisuus ei ilmentynyt syvemmin kuin **alkuperäiskansojen** keskuudessa. **Algonkin Manitou**-käsitys näki hengen jokaisessa olennessa – kivessä, joessa, linnussa tai tuulessa. **Mayojen** kosmologia kuvasi elämää vastavuoroisuudella ylläpidetyksi lahjaksi. **Inkien** kunnioitus **Pachamamaa** (Äiti Maata) kohtaan tuotti kehittyneitä ekologisen huolenpidon järjestelmiä. **Shinto** Japanissa kunnioittaa *kamia*, jumalallisia henkiä luonnossa; **taolaisuus** Kiinassa opettaa *wu-weiä*, vaivatonta linjausta Taon kanssa.

Nämä perinteet jakoivat paitsi elämän kunnioituksen, myös radikaalisti erilaisen suhteen kuolemaan. Kuolemaa ei pelätty – se ymmärrettiin. Heille kuolema oli paluu pyhään kokonaisuuteen, suhde maan, esi-isien ja jumalallisen kanssa jatkui. Oikein eläminen oli rauhallista kuolemista, tietäen ettei ollut pettänyt elämän järjestystä.

Tämä on jyrkässä ristiriidassa suuren osan modernin länsimaisen ajattelun kanssa, jossa kuolemaa pelätään, vältetään, sterilisoidaan. Miksi? Koska syvällä sisimmässään monet tietävät eläneensä pyhän pettämisessä. Sivilisaatio, joka tuhoaa metsiä, kiduttaa eläimiä ja käy loputtomia sotia, ei voi kohdata kuolemaa rauhassa. Sen pelko ei juurru mysteeriiin – vaan syyllisyyteen. Jossain sisällä jopa maallistunein mieli aistii jumalallisen tilinteon. Kuoleman pelko on tuomion pelkoa – ei ylhäältä, vaan sisältä.

Filosofiset perinteet: Järki pyhänä valona

Jopa filosofian rationaaliset perinteet, usein irrotettuina uskonnosta, kaikuvat jumalallisen kipinän totuutta. **Sokrates** puhui *daimonionistaan* – jumalallisesta sisäisestä äänestä, joka ohjasi häntä oikeudenmukaisuuteen. **Platon** opetti, että sielun todellinen koti on ikuisen Hyvän valtakunta ja että tieto ja hyve ovat muistamisen tekoja. **Aristoteles** löysi ihmisen kukoistuksen (*eudaimonia*) järjen, ystävyys ja luonnon tasapainon harmonisessa harjoittamisessa.

Stoalaisuus, uskoen *logokseen* – jumalalliseen rationaaliseen järjestykseen, joka läpäisee maailmankaikkeuden – tarjosi hengellisen etiikan hyväksymisestä, hyveestä ja myötätunnosta. Elää luontoa vastaan oli elää järkeä itseään vastaan.

Konfutselaisuus ja **valistusfilosofia** jatkoivat tätä linjaa: **Konfutse** *renin* (inhimillisyyden) kautta ja **Kant** sisäisen moraalilain kautta. Silti jopa nämä perinteet, riisuttuna hengellisestä nöyryydestään, kaapattiin siirtomaaimperiumien toimesta oikeuttamaan herruutta ”sivistyksen” varjolla. Järki, irrotettuna kunnioituksesta, muuttuu valloituksen välineeksi.

Kulttuuriset seuraukset jumalallisen kipinän menettämisestä

Modernin maailman hengellinen rappio ei ole mysteeri – se on looginen tulos sivilisaatiosta, joka korvasi jumalallisen järjestyksen taloudellisella laskelmoinnilla. Missä muinainen laki etsi harmoniaa, moderni laki pyhittää omistuksen. Missä alkuperäiskansojen rituaali kunnioitti vastavuoroisuutta, moderni kauppa pakottaa uuttoon. Tulos on planetaarinen tuho: metsät tuhottu, valtameret tukahdettu ja miljardeja tuntevia olentoja teurastettu mukavuuden tähden.

Imperiumit, jotka kerran oikeuttivat laajentumisensa jumalallisena tehtävänä, jatkavat nyt väkivaltaa markkinoiden ja sotavoimien kautta. Gaza, kerran maailman profetian kehto, on nyt pelkkää raunioita kansakuntien katseen alla, jotka kutsuvat itseään kristillisiksi tai demokraattisiksi. Jumalallinen kipinä välkkyi droonien savussa ja lasten huudoissa. Oliivipuun – rauhan ja kestävyys symbolin – häpäisy on pyhän itsensä häpäisyä.

Ja kaiken takana kytee kuoleman kauhu – kauhu, joka syntyy ei tuntemattomasta, vaan sovittamattomasta. Maailma, joka tuhoaa luomakunnan, tietää syntinsä. Sen pelko ei ole metafyyminen – se on moraalinen.

Eettinen lähentyminen: Huolenpito ja myötätunto vastarinnan tekoina

Kaikki perinteet lähentyvät kahteen pyhään käskyyn: **huolenpito** ja **myötätunto**. Huolenpitäjä olla on vartioida pyhää; myötätuntoinen olla on toimia sen lähettiläänä. Nämä eivät ole heikkouden hyveitä, vaan jumalallisen aseita imperiumia vastaan.

Islamin *khalifa*, hindulaisuuden *ahimsa*, juutalaisuuden *b'tzelem Elohim*, kristinuskon rakkauden käsky, buddhalaisuuden *karuna* (myötätunto), wiccan Rede, sumerilainen *me*, egyptiläinen *ma'at*, algonkin *Manitou*, taolainen *qi* – jokainen kutsuu meidät samaan kapinaan julmuutta ja ahneutta vastaan.

Huolenpidon takaisinvaltaaminen on kohdata voimat, jotka hyötyvät kuolemasta. Myötätunnon harjoittaminen on kieltäytyä osallisuudesta järjestelmissä, jotka tuhoavat elämää. Jokainen ystävällisyys, jokainen metsän suojeleminen, jokainen kieltäytyminen dehumanisoimasta on hengellisen uhman teko.

Jumalallinen kipinä ja kuolema: Sielun muisti

Jumalallinen kipinä ei vain ohjaa elämää – se valmistaa meidät kuolemaan. Maailman pyhissä perinteissä valaistuminen ei ole pakoa, vaan toteutumista: **Jannah, moksha, Nirvana, taivas, Valhalla, Tlalocan, Summerland** tai **stoalainen rauha** eivät ole kaukaisia valtakuntia, vaan sielun tiloja, jotka ansaitaan väkivallattomuudella, myötätunnolla ja harmonialla. Kuolema niille, jotka kunnioittavat kipinää, ei ole katkeama – se on kotiinpaluu, paluu pyhään kokonaisuuteen.

Palestiinalainen maanviljelijä, joka istuttaa uudelleen oliivipuunsa raunioiden keskellä, kulkee tätä tietä. Hänen taistelunsa on *fitran* oikeudenmukaisuutta, *Atmanin* jumaluutta, *teotelin* energiaa, *Manitoun* vastavuoroisuutta – elävä **bodhisattvan vala**. Hän ei pelkää kuolemaa; hän ylittää sen.

Mutta missä kipinä petetään – missä metsät palavat, eläimet huutavat häkeissä ja lapset haudataan pommien alle – kuolemasta tulee kauhu. Ei siksi, että se olisi tuntematonta, vaan siksi, että se on tunnettua. Sielu, syvällä *fitrassaan*, muistaa. Se tietää tilin. Se tietää, että oliivilehto oli pyhä. Se tietää, että drooni-isku oli jumalanpilkkaa.

Valaistumisen tavoittelu on elää ilman kuoleman pelkoa. Kuoleman pelkääminen on tunnustaa, ettet koskaan elänyt.

Johtopäätös: Jumalallisen tulen takaisinvaltaaminen

Jumalallinen olemus – *fitra, Atman, logos, teotl, kami, b'tzelem Elohim* – ei ole abstrakti idea, vaan elävä totuuden läsnäolo kaikissa olennoissa. Sen takaisinvaltaaminen on vastustaa jokaista imperiumia, ideologiaa, taloutta, joka kieltää elämän pyhyiden.

Alkuperäiskansat elävät tätä totuutta yhä yksinkertaisuuden ja vastavuoroisuuden kautta. Muslimit kutsuvat sitä huolenpidon ja oikeudenmukaisuuden kautta. Buddhistit, hindut, kristityt, juutalaiset ja pakanat pitävät kaikki palasia samasta valosta. Se on valo, joka on nyt haudattu Gazan raunioihin, metsien tuhkaan ja niiden hiljaisuuteen, jotka tietävät paremmin mutta eivät tee mitään.

Jumalallinen kipinä palaa kirkkaimmin vastarinnassa: äidissä, joka suojelee lastaan, maanviljelijässä, joka istuttaa uudelleen oliivilehtonsa, mielenosoittajassa, joka seisoo koneen edessä. Maailman palauttaminen on muistaa, mihin olemme luodut: myötätuntoon, väkivallattomuuteen ja harmoniaan. Mikään vähempi ei ole luomakunnan pilkkaa.

Ja kun kuolema tulee – kuten sen on tultava – sen ei pitäisi löytää meitä pelästyneinä, vaan valmiina. Valmiina kohtaamaan ei rangaistuksen, vaan totuuden. Sanomaan: Kunnioitin jumalallista kipinää. En tuhonnut, suojelin. En riistänyt, rakastin.

Se on uskon merkitys. Se on tie takaisin Jumalan luo.